

5. Люко Дашвар «Мати все» / Дашвар Люко // Харків, 2011. – Клуб сімейного дозвілля. – 334с.
6. Романенко О. Архетип села у високій та масовій літературі (на матеріалі творів Г. Пагутяк, В. Медвідя, Люко Дашвар) / О. Романенко // Вісник Київського національного університету імені Т. Шевченка. Серія «Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика». – 2011. – № 21. – С. 15 – 19.
7. Соколов А. Н. Теория стиля / А. Н. Соколов // Введение в литературоведение. – М.: Высшая школа, 1988. – С. 384 – 386.
8. Хабаров А. Люко Дашвар: «Мати всіх» / А. Хабаров // Зеркало недели, 2010. – № 49. – С. 20.

Vasuliy Zagorodnuk

ART POTENTIAL OF POLYFUNCTIONAL DIALOGUE IN THE NOVEL "TO HAVE EVERYTHING" BY LIUKO DASHVAR

The article deals with the peculiarities of the dialogues in the novel "To have everything" by Liuko Dashvar. Linguistic peculiarities of the dialogues are defined. Their speech characteristics and art peculiarities demonstrate the author's style of narration.

Key words: dialogue, functions, language, speech.

Василий Загороднюк

ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ПОЛИФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ В РОМАНЕ «МАТЫ ВСЭ» ЛЮКО ДАШВАР

В статье исследуются особенности функций диалогической речи в романе «Маты все» Люко Дашвар. Определены речевые художественные особенности диалогов, их влияние на образную и стилевую системы автора.

Ключевые слова: диалоги, функции, речь, разговор.

УДК 811.111'01:81'42

Юрій Ковбаско,
Соломія Баб'як
(Івано-Франківськ)

МОРФОЛОГІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПОБУТОВОГО ДИСКУРСУ АМЕРИКАНСЬКОГО СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ (на матеріалі оповідань О. Генрі)

Стаття присвячена вивченню морфологічних явищ у побутовому дискурсі середнього класу Америки кінця ХІХ – початку ХХ століття. Визначено основні морфологічні особливості побутового дискурсу – випадкова конверсія, вживання дискурсивних слів та демінутивних суфіксів. Встановлено кількісні характеристики співвідношення вказаних морфологічних явищ у побутовому дискурсі.

Ключові слова: побутовий дискурс, конверсія, дискурсивні слова, демінутивні суфікси.

Опанування будь-якої живої мови вимагає врахування відмінностей між її усною та письмовою формами, які виникають під час мовленнєвого процесу. Для учасників побутового дискурсу є характерним не дотримуватись звичних морфологічних норм англійської мови. «Під час повсякденного мовлення, комуніканти не звертають уваги на правильність вживання слів та побудову речень. Усна мова є вільною, а, іноді, хаотичною, на відміну від канонізованої письмової, якій притаманне строге дотримання правил» [1, с. 85].

Саме значущість вивчення мови разом із урахуванням особливостей її вживання у побутовому дискурсі визначає **актуальність роботи.**

Предметом дослідження виступають зв'язки між морфологічними особливостями мови побутового дискурсу середнього класу Америки кінця XIX – початку XX століття та літературною мовою.

Дискурс, на думку В. І. Карасика, «це процес живого спілкування, що характеризується багатьма відхиленнями від канонічного писемного мовлення» [14, с. 5]. Існує ряд морфологічних характеристик, які відрізняють розмовну мову від літературної. У статті досліджено такі характеристики, як конверсія, присутність демінутивних суфіксів, уживання дискурсивних слів та дієслів-конденсатів, що є **об'єктом дослідження**.

Мета роботи – дослідити морфологічні особливості побутового дискурсу американського середнього класу кінця XIX – початку XX століття.

Конверсія є одним із найпродуктивніших видів словотворення в англійській мові. Численність випадків конверсії в англійській мові пояснюється існуванням великої кількості непохідних слів, не закріплених афіксально за частиною мови, порівняно невеликою кількістю словозмінювальних афіксів та граматичних форм, а також простотою утворення останніх [4, с. 2].

Слова, утворені за допомогою традиційної конверсії, уже ввійшли до словникового складу англійської мови і вважаються стилістично нейтральними. Однак, досліджуючи особливості побутового дискурсу, слід звернути увагу на випадкову, чи індивідуальну конверсію, коли нове слово вживається тільки для одного випадку і не є загальноживаним. «Нове лексичне утворення набуває додаткового значення, що виявляється у новому граматичному статусі, або в новому експресивно-образному забарвленні» [4, с. 2]. Зрозуміти значення словотворення можна, спираючись на значення вихідного слова та контекст, у якому вжита ця лексична одиниця.

Основними різновидами конверсії є: вербалізація, субстантивація, ад'єктивація [3; 4].

Субстантивація – це утворення іменника за допомогою слова іншої граматичної категорії. Наведемо приклад субстантивації у реченні:

1. «*Don't be a goosey*» [6, с. 6].

Oxford Dictionary подає тлумачення прикметника “goosey” як:

- having or showing a quality considered to be characteristic of a goose, especially foolishness or nervousness;
- exhibiting gooseflesh.

У контексті виражено перше значення. Використання неозначеного артикля перед лексичною одиницею “goosey” вказує на її перехід з категорії прикметника до категорії іменників, а отже відбувся процес субстантивації.

Вербалізація – це утворення дієслова за допомогою слова іншої граматичної категорії. Прикладом вербалізації є дієприслівник “hashed” у реченні:

2. «*And the next two hours tripped by on rosy wings. Forget the hashed metaphor*» [7; 6].

Longman English Dictionary тлумачить іменник “hash” як:

- 1) make a hash of something – *informal* “to do something very badly”;
- 2) “a dish made with cooked meat and potatoes”;
- 3) *informal* hashish;
- 4) *British English* the symbol #.

У поданому контексті дієслово “to hash” виражає перше словникове значення. Однак, оскільки у словнику це слово як дієслово не зафіксовано, можемо зробити висновок, що відбувся процес вербалізації.

Ад'єктивація – це утворення прикметника за допомогою слова іншої граматичної категорії. Приклад ад'єктивації знаходимо у такому реченні:

3. «*Every one of the ten girls in the store had little pork-chop-and-fried-onion dreams every night of becoming Mrs. Ramsay*» [6, с. 6].

Longman English Dictionary тлумачить іменники:

- “pork” – the meat from pigs;
- “chop” – a small piece of meat on a bone, usually cut from a sheep or pig;

– “onion” – a round white vegetable with a brown, red, or, white skin and many layers.

У наведеному прикладі іменники “pork”, “chop” & “onion” є означенням іменника “dreams”, отже прикладом ад’єктивації.

Проведене дослідження випадкової конверсії у побутовому дискурсі та підрахунки її вживання дали такі кількісні показники:

Діаграма 1. Відсоткове відношення вживання трьох типів випадкової конверсії.

На основі діаграми № 1 можемо зробити висновок, що серед трьох типів конверсії найбільше вживаною є ад’єктивація, яка становить 54% від загальної кількості досліджених прикладів випадкової конверсії. Субстантивізація вживається трохи рідше, порівняно з адвербіалізацією і становить 25% усіх досліджених випадків індивідуальної конверсії. Вербалізація трапляється найрідше і становить 21%.

Побутова мова характеризується також системою демінутивних суфіксів, які надають мовленню неформального стилю. У розмовній англійській мові присутнє вживання просторічних демінутивів.

О. Б. Паньків виділяє три групи демінутивних суфіксів: суфікси для позначення позитивної емоційної оцінки в побутовому мовленні; для передачі негативної емоційно-суб’єктивної оцінки; для позначення амбівалентної оцінки [3, с. 45].

Демінутивний суфікс вижито у звертанні:

4. «*Jim, darling*» [6, с. 6].

Учасник комунікативної ситуації висловлює свою позитивну емоційно-суб’єктивну оцінку, вживаючи слово, утворене за допомогою демінутивного суфікса.

Демінутивні суфікси для позначення амбівалентної оцінки вжито у реченні:

5) «*Johnsy was familiar for Joana*» [6, с. 6];

6) «*Five what, dear. Tell your Sudie*» [6, с. 6]

У прикладах 5 та 6 за допомогою демінутивних суфіксів виражено дружні стосунки між Джоаною та Сью і їхню амбівалентну емоційну оцінку.

Для передачі негативної емоційної оцінки у побутовому дискурсі також використовують демінутивні суфікси. Прикладом може слугувати таке речення:

7, «*Piggy's an awful swell*» [6 с. 6].

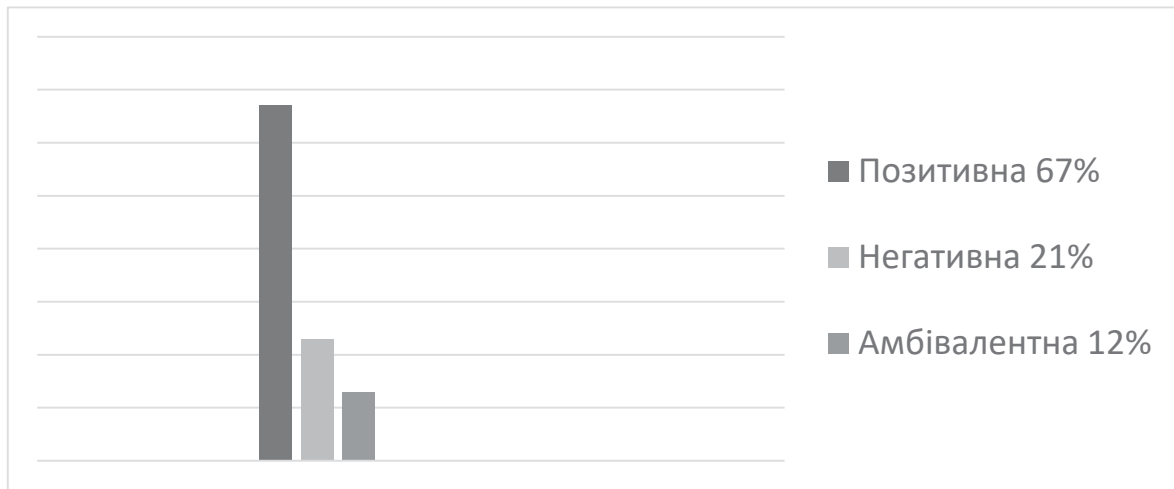
Демінутивний суфікс – «у» вжито для пом’якшеного вираження негативного ставлення мовця до предмету комунікації.

Через «обмежену кількість демінутивних суфіксів» [4, с. 3] носії основних сфер англійської просторічної демінутивної лексики вдаються до інших засобів вираження даних значень, зокрема аналітичного (за допомогою демінутивних елементів *little, tiny*). Наприклад, у реченні

8. «*She's a little spitfire, sometimes, now*» [6, с. 6].

Демінутивний елемент “little” пом’якшує виражену негативну емоційну оцінку учасника комунікації.

Проведене дослідження трьох типів демінутивних суфіксів у побутовому дискурсі та підрахунки їх уживання дали такі кількісні показники:

Діаграма 2. Відсоткове відношення вживання трьох видів демінутивних суфіксів.

На основі діаграми № 2 можемо зробити висновок, що найчисельнішими за вживанням у побутовому дискурсі є демінутивні суфікси для вираження позитивної емоційної оцінки, які становлять 67% серед усіх слів, утворених за допомогою демінутивних суфіксів. Менш уживаними є демінутивні суфікси для позначення негативної емоційної оцінки, які становлять 21%. Демінутивні суфікси для позначення амбівалентної оцінки трапляються найрідше і становлять 12%.

Дослідження сутності, природи й організації найважливішої категорії людського спілкування – дискурсу – неможливе без звернення до семантичних і прагматичних особливостей слів, які формують його структуру. «Подібні елементи, що належать до різних частин мови (сполучники, прийменники, прислівники, вигуки, вставні слова), але об’єднуються спільною функцією формування структури дискурсу і внесення в неї певних ознак ще не отримали в сучасній лінгвістиці однозначного термінологічного іменування. Найточніше цьому явищу відповідає термін “дискурсивні слова”» [3, с. 3].

В усному побутовому дискурсі характерно використання дискурсивних слів-вигуків. Наприклад,

9. «*But what could I do – oh!*» [6, с. 6];

10. «*Ah, darling, it’s Behrman’s masterpiece – he painted it there the night that the last leaf fell*» [6, с. 6].

У цих випадках дискурсивні слова виражають ставлення мовця до інформації та його інтерпретацію фактів.

Серед дискурсивних слів є також прислівники.

11. «*Don’t you like me just as well, anyhow?*» [6, с. 6].

Прислівник “anyhow” виступає дискурсивним словом та вживається для формування висловлювання.

Прийменники та сполучники використовуються для забезпечення зв’язності тексту. Наведемо приклад у реченні:

12. «*I cut my hair off and sold because I couldn’t have lived through Christmas without giving you a present*» [6, с. 6].

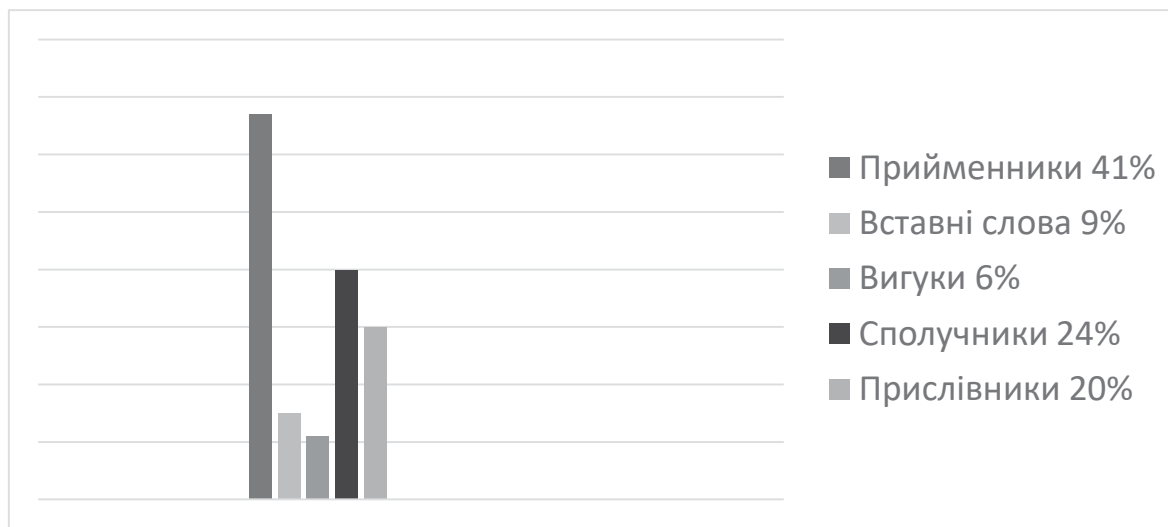
Сполучники “and” та “because” вжито для зв’язності між частинами речення. Прийменники забезпечують зв’язок між словами – “through” між “lived” та “Christmas”; “without” між “lived” та “giving”.

Приклад уживання вставних дискурсивних слів знаходимо у реченні:

13. «*She has one chance in – let us say, ten*» [6, с. 6].

“Let us say” є вставною конструкцією, яка допомагає формуванню висловлювання під час комунікації.

Проведене дослідження дискурсивних слів класів сполучників, прийменників, прислівників, вигуків та вставних слів у побутовому дискурсі та підрахунки їх уживання дали такі кількісні показники:

Діаграма 3. Відсоткове відношення вживання дискурсивних слів.

На основі Діаграми №3 можемо зробити висновок, що найчисельнішими серед дискурсивних слів у побутовому дискурсі є прийменники, які становлять 41% з усіх досліджених дискурсивних слів. Сполучники (24%) та прислівники (20%) як дискурсивні слова вживаються приблизно в однаковому відсотковому відношенні. Вставні слова є менш чисельними – 9%. Вигуки по відношенню до досліджуваних типів дискурсивних слів є найменш уживаними – 6%.

Отже, було досліджено ряд таких ознак американського побутового дискурсу кінця XIX – початку XX століття, як випадкова конверсія, вживання дискурсивних слів та демінутивні слова.

Проведене дослідження показало, що серед трьох типів випадкової конверсії найбільш уживаною (54%) є ад’ективація.

Демінутивні типи суфіксів для позначення позитивної емоційної оцінки (67%) є найчисельнішими серед інших типів демінутивних суфіксів.

Серед дискурсивних слів найчастіше вживають прийменники, які служать для зв’язку між словами у реченні, становлять 41% від усіх досліджених дискурсивних слів у творах.

Перспектива подальшого дослідження полягає в необхідності проведення аналізу інших лінгвістичних ознак побутового дискурсу у межах синтаксису та лексикології, що дасть змогу комплексно описати лінгвістичні особливості побутового дискурсу кінця XIX – початку XX століть, зокрема порівняно з літературним варіантом англійської мови того періоду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боровицька О. Дискурс як об’єкт дослідження соціальної стилістики / О. Боровицька // Вісник Львівського університету : збірник наукових праць. – Львів, 2009. – Випуск 46, частина 1. – С. 79-85.
2. Єнікеєва С. М. Ад’ективація та субстантивація синтаксичних одиниць у сучасній англійській мові / С. М. Єнікеєва // Вісник Житомирського державного університету імені І. Франка. – 2005. – Випуск 23. – С. 60-64.
3. Паньків О. Б. Демінутиви-синоніми в просторіччі сучасної англійської мови // Мовознавство. – 1990. – № 3. – С. 45-47.

4. Казачінер О. С. Про конверсію як один із видів словотворення / О. С. Казачінер // Англійська мова та література. – 2008. – № 2 (січень). – С. 2-3.
5. Карасик В. И. Язык социального статуса: монография / В. И. Карасик. – М.: ИТДГК “Гнозис”, 2002. – 333 с.
6. Henry O. The Roads We Take and Other Stories / O. Henry. – Kyiv : Znannia, 2014. – 206 p.
7. Longman Dictionary of Contemporary English [Електронний ресурс]. – Longman, 2009. Режим доступу <http://www.ldoceonline.com>.
8. Oxford Dictionary of English [Електронний ресурс]. – Oxford University Press. Режим доступу http://www.f1cd.ru/soft/base/oxford_dictionary_of_english.

Yurii Kovbasko,
Solomiia Babiak

MORPHOLOGICAL FEATURES OF THE AMERICAN MIDDLE CLASS' EVERYDAY
DISCOURSE IN THE LATE 19TH – EARLY 20TH CENTURY

(on the Material of O. Henry's Short Stories)

The paper is focused on the research of the morphological features of the American middle class' everyday discourse in the late 19th – early 20th century. Such morphological features as conversion, discourse markers and diminutive suffixes have become the objects of the investigation. Quantitative characteristics of the mentioned morphological phenomena have been found out.

Key words: everyday discourse, conversion, the discourse markers, diminutive suffixes.

Юрий Ковбаско,
Соломия Бабяк

МОРФОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА БЫТОВОГО ДИСКУРСА АМЕРИКАНСКОГО
СРЕДНЕГО КЛАССА КОНЦА XIX – НАЧАЛА XX ВЕКА

(на материале рассказов О. Генри)

Статья посвящена изучению морфологических явлений в бытовом дискурсе среднего класса Америки конца XIX – начала XX века. Определены основные морфологические особенности данного типа дискурса – случайная конверсия, употребление дискурсивных слов, и деминутивных суффиксов. Установлены количественные характеристики соотношения указанных морфологических явлений в бытовом дискурсе.

Ключевые слова: бытовой дискурс, конверсия, дискурсивные слова, деминутивные суффиксы.

УДК 811. 111 – 811.163

Тетяна Миронова
(Дніпропетровськ)

**ВНЕСОК ПЕРФЕКТНИХ ДІЄСЛІВНИХ ФОРМ
У СЕМАНТИКУ ТЕКСТУ БРИТАНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА
(оповідання Дж. Оруелла «Як я стріляв у слона
/ *Shooting an Elephant*»)**

Авторський текст розглядається як елемент комунікативного процесу, в якому англомовний текстотворець за національно-культурними традиціями досягає обов'язкового смислового набутку й втілює власну особистість у рядках і поміж написаними рядками. Стаття відображає другий етап відповідних пошуків у конкретному зразку авторського письма та є продовженням недавно описаних знахідок (характерної інфінітивності та модальності) у тому самому матеріалі.